

สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
งครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3

นางสาวรณมา ฤทธิมนตรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-990-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018651

117212728

STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION
FOR THAI CULTURE CONSERVATION OF SOCIAL STUDIES
TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS,
EDUCATIONAL REGION THREE

Mrs. Suwanna Rittimontree

A Thesis Submitted in Partial fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-990-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์
วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตการศึกษา 3

โดย

นางสุวรรณา ฤทธิมนตรี

ภาควิชา

มัธยมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี वासันสมสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

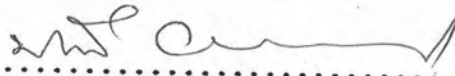
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักษ์)

คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์

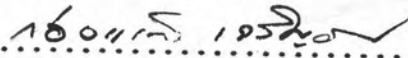
..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช)

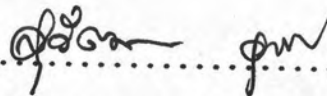
..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี वासันสมสิทธิ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ก่องแก้ว เจริญอักษร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดนา อุทัยรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุวรรณา ฤทธิมนตรี : สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 (STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION FOR THAI CULTURE CONSERVATION OF SOCIAL STUDIES TEACHERS IN SECONDARY SCHOOL, EDUCATIONAL REGION THREE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์, 189 หน้า. ISBN 974-581-990-5

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตัวอย่างประชากรเป็นครูสังคมศึกษา จำนวน 325 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 83 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 3 และเลือกครูสังคมศึกษา จำนวน 15 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เพื่อทำการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ คำขวัญเชิงเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ปรากฏว่า ครูสังคมศึกษาปฏิบัติมากในด้านต่อไปนี้คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดเนื้อหาวิชา การวัดและประเมินผล แต่ด้านที่ครูสังคมศึกษาปฏิบัติน้อยคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปรากฏว่า ครูสังคมศึกษาปฏิบัติมากในด้านต่อไปนี้คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล แต่ด้านที่ครูสังคมศึกษาปฏิบัติน้อยคือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ปรากฏว่า ด้านที่เป็นปัญหามากของครูสังคมศึกษาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แต่ด้านที่เป็นปัญหาน้อยของครูสังคมศึกษาคือ การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา
4. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปรากฏว่า ด้านที่เป็นปัญหามากของครูสังคมศึกษาคือ การวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล แต่ด้านที่เป็นปัญหาน้อยของครูสังคมศึกษาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์

ภาควิชา .....มัธยมศึกษา.....
 สาขาวิชา .....การสอนสังคมศึกษา.....
 ปีการศึกษา .....2535.....

ลายมือชื่อนิติ .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C341314 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD: STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL ACTIVITIES/SOCIAL STUDIES TEACHERS

SUWANNA RITTIMONTREE : STATE AND PROBLEMS OF INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ORGANIZATION FOR THAI CULTURE CONSERVATION OF SOCIAL STUDIES TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS, EDUCATIONAL REGION THREE. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. PIBULSRI WASANASOMSITHI, 189 PP. ISBN 974-581-990-5

The purpose of this research was to study the state and problems of instructional activities organization for Thai culture conservation of social studies teachers in secondary schools, educational region three concerning classroom instructional activities organization and extra-curricular activities organization. The samples of this study were 325 social studies teachers selected by stratified random sampling technique from 83 secondary schools in educational region three; in addition, 15 social studies teachers selected purposively were interviewed. The instruments were a set of questionnaire and a structured interview form constructed by the researcher. The obtained data were then analyzed by means of percentage, arithmetic means and standard deviation.

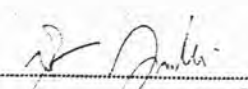
The findings were as follows:

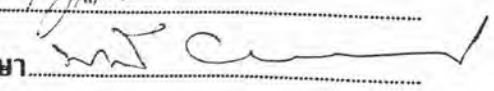
1. The state of instructional activities organization for Thai culture conservation in the area of classroom instructional activities organization, it was found that social studies teachers set the objectives, organized the contents, and measured and evaluated at the high level, but they organized the instructional activities at the low level.
2. The state of instructional activities organization for Thai culture conservation in the area of extra-curricular activities organization, it was found that social studies teachers set the objectives, planned the extra-curricular activities, and measured and evaluated at the high level, but they organized the extra-curricular activities at the low level.
3. The problems of instructional activities organization for Thai culture conservation in the area of classroom instructional activities, it was found that social studies teachers had problems in setting the objectives, organizing the instructional activities, and measuring and evaluating at the high level, but they had problem in insinuating Thai culture conservation content in social studies subjects at the low level.
4. The problems of instructional activities organization for Thai culture conservation in the area of extra-curricular activities organization, it was found that social studies teachers had problems in planning the extra-curricular activities, and measuring and evaluating at the high level, but they had problem in setting the objectives at the low level.

ภาควิชา.....มัธยมศึกษา.....

สาขาวิชา.....การสอนสังคมศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำให้ข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีตลอดมา และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบที่ได้แก้ไขและให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์ผู้สอนวิชา สังคมศึกษาโรงเรียนต่างๆในเขตการศึกษา 3 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ อนุคุณเพื่อนในสาขาวิชา การสอนสังคมศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

สุวรรณา ฤทธิมนตรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม.....	8
การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม.....	14
ที่มาและลักษณะของวัฒนธรรมไทย.....	20
วิธีการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย.....	24
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรม.....	32
การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย.....	35
บทบาทของครูสังคมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย.....	37

บทที่	หน้า
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
งานวิจัยภายในประเทศ.....	44
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	105
อภิปรายผล.....	114
ข้อเสนอแนะ.....	126
รายการอ้างอิง.....	128
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	139
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	146
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	150
ประวัติผู้เขียน.....	189

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรโรงเรียนและตัวอย่างประชากรโรงเรียน แยกตามจังหวัดและขนาดของโรงเรียน.....	56
2	จำนวนตัวอย่างประชากรทั้งหมด.....	58
3	สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของครูสังคมศึกษา.....	67
4	สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	71
5	สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	76
6	ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	81
7	ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยของครูสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	86
8	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยด้านวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	91
9	วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย.....	93
10	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย.....	94
11	การใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเรื่องวัฒนธรรม และ การวัดผลการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรม.....	96

12	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย.....	97
13	การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย.....	99
14	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย.....	100
15	ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย.....	101